

5. Multimeediumi tööriistad ja TI: piltide-, videote- ja heli loomine. (metoodiline juhend)

Teemad:

- Multimeediumi mõiste
- Multimeedium, õppeprotsess ja TI
- Piltide genereerimise võimalused
- Videote genereerimise võimalused
- Audio loomise võimalused

Õpiväljundid

Õppija:

- defineerib multimeediumi mõistet ja selle erinevaid vorme (pilt, video, heli);
- selgitab, kuidas multimeedium ja TI toetavad õppimist ja õpetamist;
- oskab nimetada ja iseloomustada erinevaid multimeediumi loomise ja redigeerimise võimalusi;
- loob ja kohandab TI abiga pildi vastavalt tekstipromptile;
- loob TI abil vähemalt ühe multimeediumi.

Vajalikud vahendid: esinejal on vaja arvutit ja esitlustehnikat, osalejad vajavad arvutit ja kõrvaklappe

Aeg: 45 min

NB! Esitus on KINDLASTI pikem kui 45 minuti, tee oma eelvalik ja kustuta slaidid, mida Sa ei pea vajalikuks.

Juhendi autor: Airi Aavik

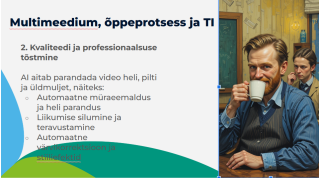
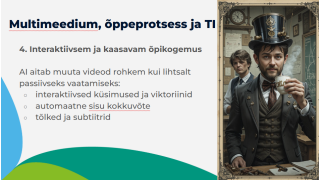
Osad, slaidid	Kommentaariid
Sissejuhatus (5 min)	
	Slaid 1 Avaslaid
	Slaid 2. • Tutvustage paari sõnaga koolituse teemasid • Rõhutage, et tegemist on õpetaja tööriistadega, enamik neid on alla 13-aastastele keelatud • Rõhutage, et multimeediasse anna sageli sisendit oma piltide teksti vm näol, mistõttu tuleb alati hoolega analüüsida üleslaetavat sisu (n passipilt vs koera pilt, õppenõukogu protokoll õpilaste isikuandmetega vs õppetekst aastaegade kohta) • Rõhutage, et multimeediumi keskkondi on väga palju, neid tuleb hinnata kriitiliselt enne, kui kasutusele võtta (kas soovetakse sisse logida, kui palju saab tasuta teha, millal tuleb maksta, kuidas allalaadimine avalikustamine käib,

	kuidas viidata jne) • Programmide valikul olen lähtunud neljast põhiaspektist a) kasutusmugavusest (lihtne), b) võimalust tasuta kasutada mingiski mahu, c) võimalusel mitte kontot luua, d) eesti keele olemasolust.
Milline piltidest ei ole AI loodud? 	Slaid 3 • Soojendus. Milline piltidest ei ole AI loodud? • Lase nendel arvata, leida mingeid põhjuseid, miks nad nii arvavad jne. Korralda hääletus.
Õige vastus: keskmine 	Slaid 4 • Vastuse slaid. • Teine pilt on Pixabay pildipangast
Pildi kirjeldus - prompt/viip 	Slaid 5. TI pildi prompti kirjeldus. • Sellise promptiga on kirjeldatud kõik selles esitluses olevad siidid. • Siin on prompt nii eesti kui inglise keeles • Tuletage meelde, mis on prompt/viip. Võid selleks kasutada ka slaidil olevat kuulamisvõimalust alloleva tekstiga “Hea prompti põhimõtted” NB! Tegemist on multimeediumi kirjeldava promptiga (vt allpool on ka kirjeldus). • Vaadake, kas näidisviip sisaldab hea prompti põhimõtteid. • NB! Prompt. Kuna mõned programmid ei toimi eesti keeles kõige paremini, on soovitatav enne kasutada tõlget inglise keelde, et tagada parem täpsus ja arusaadavus. Al ise soovitab multimeediumi prompti kirjeldada nii: 1. Kirjelda objekti või teemat täpselt – Kes või mis on pildil? Kas see on inimene, loom, loodusvaade, fantaasiaolend, tehnoloogiline seade? <i>Nt: "Keskaegne loss mäe otsas, mille ümber on lilled ja rohelus."</i> 2. Lisa stiili ja meeleolu kirjeldus – Kas soovid fotorealistlikku pilti, joonistust, maali või midagi minimalistlikku? Kas pilt on helge, sünge, unenäoline või koomiksistilis? <i>Nt: "Müstiline öine maastik, kus kuuvalgus peegeldub järvel, maaliline stiil."</i> 3. Määra perspektiiv ja kompositsioon – Kas vaade on

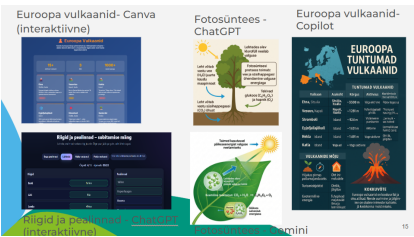
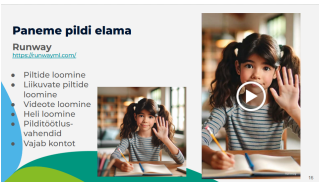
	lähedalt või kaugelt? Kas soovid, et objekt oleks keskel või pigem servas? <i>Nt: "Lähivaade vanast tammetüvest, mille sees elab tilluke haldjas."</i> 4. Märgi värvigamma ja valgustus – Kas soovid erksaid või pastelseid värve? Kas valgus tuleb päikeselt, küünlast või on see hoopis neon? <i>Nt: "Soe ja kuldne päikeseloojang mägede kohal, rahulik ja looduslähedane."</i> 5. Lisa lisadetailid ja tegevus – Mida tegelased teevad? Kas pildil on mingid kindlad esemed? <i>Nt: "Aurav kohvitass aknalaua, taustal vihmapiisad klaasil, hubane sügisene meeleolu."</i>
--	--

Multimeediumi mõiste. Multimeedium, õppeprotsess ja TI (10 min)

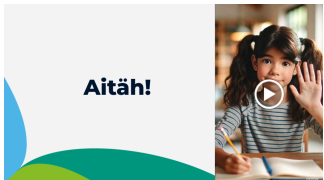
	Slaid 6 Alustada võiks selles, et selgitate lahti mõiste Multimeedium (inglise keeles <i>multimedia</i>) on teabe mitme esitusvormi, näiteks teksti, kahe- või kolmemõõtmelise graafika, heli või video korraga kasutamine näiteks arvutis, telefonis, teatris või kontserdil, kinos või mujal. NB! Mõiste võib tekitada vaidlust - kas multimeedia või multimeedium. "Meedia" on mitmus sõnast "meedium". Termin "multimeedia" tuleneb sõnast "multi-" ehk 'mitu', mida kasutatakse kirjeldamiseks ilminguid, kus esineb mitu vormi ühte meediat (nt CD-de kogu). Eesti keeles on levinum variant "multimeedia", kui räägitakse meediumite kombinatsioonist, näiteks heli, video, teksti ja graafika ühendamisest.
	Slaid 7 Multimeediumi kasutegurid õppeprotsessis - Ärgitage kuulajaid arutlema, miks peaks multimeediumi õppeprotsessi kasutama - Küsi nende kogemusi - Visake õhku probleemküsimus - kuidas TI saab kõike kasulikku võimendada, õpetajale toeks olla?
Järgnevad slaidid selgitavad, miks TI siin kasulikuks võib osutuda. Olen lisanud näited ka keskkondadele. Kasutegur on tunduvalt suurem, kui ainult selles töötoas kogetu, sp on siin nimetatud kasutegureid laiemas vaates.	
	Slaid 8 1. Aja ja ressursside kokkuhoid TI tööriistad võivad automatiseerida mitmeid aeganõudvaid protsesse, näiteks: Automaatne video loomine – TI saab luua videot (nt InVideo)

	• Video monteerimine – TI saab seda kokku lõigata, lisada üleminekuid ja või isegi valida parimad kaadrid (nt Canva). • Kõne tekstiks ja vastupidi – TI saab teisendada heli tekstiks või subtiitriteks ja luua teksti põhjal heli (nt TurboScribe, Neurokõne).
	Slaid 9 2. Kvaliteedi ja professionaalsuse tõstmine • TI aitab parandada video, heli ja pildi, näiteks: ○ automaatne müraaemaldus ja heli parandus – TI tööriistad puhastavad taustamüra ja teevad heli selgemaks ○ liikumise silumine ja teravustamine – TI saab parandada hägusaid kaadreid või stabiliseerida värisevat pilti. ○ automaatne värvikorrektsoon ja stiiliefektid – TI saab lisada värviparandusi ja stiilimuutusi.
	Slaid 10 3. Keeruliste teemade selgitamine lihtsamalt • TI võimaldab visualiseerida keerulisi mõisteid, näiteks: ○ automaatne graafikute ja animatsioonide loomine – teksti põhjal saab teha visuaale ○ TI loodud 3D-mudelid ja simulatsioonid – keerulised protsessid muutuvad arusaadavaks ○ automaatne videokokkuvõtete loomine – TI saab pikast Youtube'i videost teha lühiülevaate või klipid (n Notebook LM)
	Slaid 11 4. Interaktiivsem ja kaasavam õpikogemus • TI aitab muuta videod rohkem kui lihtsalt passiivseks vaatamiseks: • Interaktiivsed küsimused ja viktoriinid – TI saab lisada videole küsimusi, mida õppijad peavad vastama • Automaatne sisu kokkuvõtmine – TI võib lühidalt kokku võtta video põhipunktid ja tuua välja olulisema. • tõlked ja subtiitrid – TI tööriistad saavad luua subtiitrid ja tõlkida need erinevatesse keeltesse (nt Canva)
Praktikum (25 min)	
	Slaid 12 Nüüd algab demonstratsioon ja praktikum. • Soovitan esialgu näidata kõiki vahendeid ja siis õpetajad valivad, mida nad katsetada sooviksid. • Väga palju praktikat teha ei saa, arvan, et jõuate u 2 ülesannet. Materjali on palju rohkem. • Toon siin välja, kus on võimalik praktikat lihtsamalt teha, sest paljud keskkonnad nõuavad sisselogimist, proovin seda vältida.

	• Toon sinise värviga välja võimalused kiireks praktikumiks. • Olen lisanud mõne keskkonna kohta Sulle kirjalikud lühitutvustused keskkondade kohta, neid võib alati täiendada, kui uut infot saame. Iseloomustused on koostatud Copiloti abiga.
 Pildi loomine Padlet AI abil Padlet (https://padlet.com/) - veebipõhine koostöötootmisriist, mis toimib nagu virtuaalne teadetetahvel. Selle abil saavad kasutajad lisada ja jagada teksti, pilte, videoid, linke ja muid faile reaalsajas. 1. Avie https://padlet.com/haapsalukkh/kunstistuudio 2. Vali 3. Vali avanenud aknast AI-pilt 4. Kirjelda oma pilti sila aknasse ja vajuta noolle 5. Vaata, mis saab!	Slaid 13. Pildi loomine Padlet Ai abil Praktiline töö. Pildi loomine Padlet AI-ga. Mina valisin siia Padlet keskkonna, kuna a) siin saab väga lihtsalt AI pilti genereerida ja kohe ka teistele näidata b) kui on soovi, siis saab seda seina ka teiste meediumide üleslaadimiseks (n juhendid, promptid, osalejate tööd) kasutada Tegin ühe Padleti malli https://padlet.com/haapsalukkh/kunstistuudio, saate seda soovi korral kasutada. Kui keegi soovib, kirjutage airi.aavik@gmail.com ja ma jagan teile tühja Padleti seina koolituse jaoks. Harjutuse jaoks võite kasutada ka mõnda muud keskkonda, kus saab lihtsalt ja kiiresti esimese eduelamuse kätte. • Võite promptiks lasta kirjutada või kopeerida seda siili nii eesti- kui inglisekeelse promptina Mina lisasin selle Padleti seinale
 Valik fotorakendusi õpetajale Crayon - pildi loomine https://www.crayon.com/ Canva Magic Media https://www.canva.com/magic-media/ AIEASE - pilditootus https://www.aiease.com/	Slaid 14. Valik fotorakendusi õpetajale. Deep.ai, Canva, Siin saab joonistada DeepAI ja/või katsetada CANVA võimalusi Slaidi eesmärk on tutvustada mitte ainult pildi genereerimise, vaid ka töötlemise võimalusi (siin on valikus Canva) a) DeepAI lühitutvustus - pildi loomine on tasuta ja kontot pole vaja, töötlemine paraku tasuline b) Canva - vajab kontot, eelistatult hariduskontot Lisatud on kunstistiilide kirjeldused promptide jaoks Näidisülesanne 1: 1) Joonistage DeepAlga ikka seesama siil (kuna prompt on juba olemas, aga muidugi võib ka midagi muud teha). 2) Laadige see pilt alla (järgmise ülesande tarbeks, n animeerimine). Näidisülesanne 2: 1) Logige Canvasse sisse 2) Joonistage Canvaga ikka seesama siil (kuna prompt on juba olemas, aga muidugi võib ka midagi muud teha). (Videojuhend) 3) Muutke taust talviseks vastavalt oma promptile (see tegevus nõuab hariduskontot). 4) Laadige see pilt alla (järgmise ülesande tarbeks).

	Slaid 15. UUS! Siin on mõned näiteid erinevatest infograafikutest ja hea ülevaade, kui erinevalt keskkonnad neid lahendavad. Väga raske on nendele eesti keel. Kaks esimest on interaktiivsed. Riigid ja pealinnad vajab html-faili, mis tuleb avamiseks arvutisse laadida. https://drive.google.com/file/d/1wvIGH6Pi6LQ5vfZVoNyFYg4tGfaUgmb5/view?usp=sharing Võib juhtuda, et nad küsivad, kuidas interaktiivset mängu teha, siis võiks soovitada sellist prompti: 1. Mis teema? “Tahan mängu Euroopa riikide ja pealinnade õppimiseks.” 2. Mis vorm? “HTML drag-and-drop,” “LearningApps link,” “Canva tööleht,” “Google Slides interaktiivne esitus.” 3. Mitu elementi? “15 riiki,” “10 küsimust,” “20 sõna.” 4. Millist tagasisidet? “Kohe näitab õigust,” “vale läheb punaseks,” “ainult lõpus kontroll.” 5. Kas vajad ka juhendit? “Soovin, et seletaksid, kuidas ma ise paare saan muuta.”
	Slaid 16. Paneme pildi elama. Google AI Studio UUS! • Demonstratsioon. Väikese animatsiooni loomine olemasolevast pildist (n siil). • Runway vajab kontot ja krediiti, sp tee seda ise või demonstreeri videot • Runway lühitutvustus • Demonstratsioonivideo
	Slaid 17. Tekstist video loomine. InVideo UUS! • Demonstratsioon. Väikese video loomine tekstist • InVideo vajab kontot, kuid video tegemine on (suhteliselt) kiire ja lihtne, saab katsetada küll • InVideo lühitutvustus • Demonstratsioonivideo

	Slaid 18. Tekst kõneks. Neurokõne • Siin saab katsetada kõne loomist • Olen lisanud ka kuulamisülesande ja teksti • Neurokõne lühitutvustus • Juhend (K.Uurmann)
	Slaid 19. Kõne tekstiks. Speechtexter, Turboscribe • Speechtexterit on võimalik töötoas katsetada. • Speechtexteri lühitutvustus • Demonstratsioonvideo • Turboscribet on võimalik töötoas katsetada ilma sisselogimata • Lisan faili, mida võib transkribeerida • Turboscribe lühitutvustus • Demonstratsioonvideo
	Slaid 20. UUS! Teksti baasil audio või video loomine. Notebook LM • Notebooki käsitletakse ka õpetajate tööriistade moodulis, siin on põhirõhk audio- ja videoväljundil. • Notebooki on võimalik töötoas katsetada • NotebookLM lühitutvustus • Demonstratsioonvideo
	Slaid 21. Loomes muusikat. Suno • Demonstratsioon. Helifail kuulamiseks on slaidil. • Suno lühitutvustus • Demonstratsioonvideo
	Slaid 22. Valime, millega katsetada
Lõpetamine ja kokkuvõtte (5 min)	
	Slaid 23. Lõpetamine • Pakun välja ka ühe kiire lõputegevuse liikumisega. "Paneme AI nurka" – arvamuste visual Meil on neli nurka, iga nurk esindab erinevat arvamust töötoa kohta: 1. "Olen väga inspireeritud ja tahan kohe proovida!" 2. "Tundus huvitav, aga tahan veel harjutada." 3. "See kõik on tore, aga ma pole kindel, kas see sobib minu tööle." 4. "See ei ole minu jaoks – vähemalt praegu!"

	• Küsimuste-vastuste ring
---	---